Kuuromykkäin lehti.

№ 6. Lokakuulla 1897. 2:nen vuosikerta.

Tilaushinta: 1 mrk. vuodelta.

Toimittajat: I. Savolainen. Mikkelin kuuromykkäinkoulun johtaja. K. Reponen Mikkelin kuuromykkäinkoulun opettaja.

Samuel Heinicke.

Samuel Heinicke.

Samuel Heinicke syntyi Saksanmaalla vuonna 1727. Hänen isänsä, joka oli maanviljeliä, tahtoi että myös hänen pojastaan tulisi maanviljeliä. Mutta pojalla oli suuri halu lukea. Hän pelkäsi isäänsä ja pakeni usein kirjoinensa metsään saadakseen rauhassa lukea. Jos isä huomasi hänen lukevan rankaisi hän häntä. Kun poika kasvoi isoksi, rupesi hän opettajaksi. Kerran tuotiin hänelle kaksi oppilasta, jotka molemmat olivat sekä kuuroja että mykkiä. Vanhemmat pyysivät että Heincke opettaisi heidän lapsiansa kirjoittamaan. Mutta Samuel Heinicke huomasi että kuuromykille lapsille olisi paljon hyödyllisempää, jos he oppisivat puhumaan. Hän opetti kuuromykkiä oppilaitaan puhumaan. Vuonna 1769 tuli Heinicke opettajaksi Eppendorf nimiseen kylään Saksanmaalla. Siellä hän taas opetti kuuromykkiä. Vuonna 1778 matkusti Heinicke Leipzigin kaupunkiin ja perusti siellä kuuromykkäin koulun. Leipzigin kuuromykkäin koulu on ensimmäinen kuuromykkäin koulu Saksanmaalla. Heinicke opetti kuuromykkiä oppilaitaan puhumaan ja katsomaan huulilta mitä toiset ihmiset heille puhuvat. Hän on myös kirjoittanut ensimmäisen oppikirjan kuuromykille. Samuel Heinicke kuoli vuonna 1790. Kuuromykät Saksanmaalla ovat keränneet rahoja keskuudessaan ja pystyttäneet Heinickelle muistopatsaan.

Raamatun lukeminen.

N. H—s.

(Jatkoa.)

1:sen Korintholais-epistolan **15:nen luvun** alkuosassa Apostoli lyhyesti mainitsee (v. 3—7) pääasiat evankeliumin saarnasta, jonka kautta ihminen voi autuaaksi tulla (v. 2). Siinä hän myöskin puhuu itsestänsä ja sanoo (v. 9) itsensä kaikkein huonoimmaksi apostolein joukossa, koska hän ennen oli vainonnut Jesuksen opetuslapsia. Mutta hän sanoo myöskin (v. 10), että Jumalan armo on

muuttanut hänen ja opettanut häntä tekemään paljon työtä saarnaamalla evankeliumia Jesuksesta.

Samassa luvussa opetetaan (varsinkin v. 35—45) kuolleitten ruumisten ylösnousemisesta, joka verrataan uuden kasvin kasvamiseen siemenestä. Niinkuin siemen kylvetään maahan ja mätänee siinä, mutta uusi kasvi siitä kasvaa, samalla tavalla myöskin kuollut ruumis lasketaan maahan ja muuttuu mullaksi, mutta tästä nousee uusi, elävä ruumis, silloin kun Herra Jesus kutsuu kuolleet haudoista. — Mekin tiedämme, että kuollut ruumis on huono, turmeltunut, ilman voimaa, niinkuin Paavali siitä kirjoittaa (v. 42, 43), mutta hän ilmoittaa tässä, että uusi ruumis nousee haudasta kunniassa, väkevänä, hengellisenä; tätä ruumista ei mikään voi turmella, se ei milloinkaan enää kuole.

Näin Apostoli kirjoittaa kristityille ijankaikkisen elämän toivosta, mutta hän neuvoo myöskin (16 l. 13 v.), mitä heidän tässä elämässä pitää tehdä, jotta he saisivat autuaallisen ylösnousemisen. Hän kirjoittaa: „valvokaat, pysykäät uskossa, olkaat urhoolliset (el. rohkeat), olkaat vahvat (16 l. 13 v.). Kun sanoo, että ihminen *valvoo,* niin se tavallisesti merkitsee, että hän yön aikana ei nukui Mutta sanalla „valvoo“ on Raamatussa myöskin toinen merkitys. Hengellinen valvominen merkitsee, että ihminen aina muistaa Jumalan käskyjä ja lupauksia, ja että hän koettaa välttää syntiä näitä käskyjä vastaan. Jos ihminen ei valvo hengellisesti, niin hän vähitellen unhottaa Jumalan ja Hänen sanansa, eikä huomaa omia syntejänsä. Sentähden Apostoli kehoittaa kristityitä valvomaan, niinkuin Jesus itse Getsemanessa kehoitti opetuslapsiansa valvomaan ja rukoilemaan, niin että he eivät syntiä tekisi. Apostoli lisää vielä neuvon: „kaikki teidän menonne tapahtukoon rakkaudessa (v. 14) eli: tehkää kaikki rakkaudella Jumalaan ja lähimmäiseen.

Kahdessa paikassa tässä Epistolassa (3 luku, 16, 17 v. ja 6 luku 19, 20 v.) Apostoli sanoo uskovan ihmisen ruumiin Jumalan temppeliksi, koska hänessä on Pyhä Henki, jonka on Jumalalta saanut. Hän varoittaa turmelemasta eli huonoksi tekemästä tätä pyhää temppeliä synnin, varsinkin huonon elämän kautta (6 l. 18 v.). Hän muistuttaa (v. 20), että ihmiset eivät saa turmella itseänsä, koska heidän ruumiinsa ja henkensä ovat Jumalan omat; he ovat kalliisti ostetut Jesuksen pyhällä verellä jä viattomalla kuolemalla. Hän muistuttaa vielä (6 l. 9, 10 v.), ett'eivät ne, jotka näin itsensä

turmelevat, eivätkä varkaat, eivätkä ahneet, eivätkä juomarit, eivatkä pilkkaajat saa Jumalan valtakuntaa periä.

Apostoli lopettaa tämän lähetyskirjan toivottamalla sen lukijoille: Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne (16 l. 23 v.).

Sen alussa hän on sanonut (1 l. 2 v.), että hän kirjoittaa Jumalan seurakunnalle Korinthossa (eräs kaupunki Kreikan maalla) ja myöskin kaikille niille, jotka avuksensa huutavat, rukoilevat Herran Jesuksen nimeä ja odottavat Hänen tulemistaan (v. 7).

Pilvistä.

N. H—s.

II.

Olemme jo puhuneet pilvistä ja siitä, mitä ne vaikuttavat. Voisimme nyt puhua siitä, *mitä* pilvet ovat, ja *mistä* ne tulevat. Pilvet ovat hyvin paljon pieniä, hienoja vesipisaroita. Kun nämät pienet vesipisarat yhtyvat toisiinsa, niin ne tietysti tulevat suuremmiksi ja raskaammiksi, ja silloin ne eivät enää pysy korkealla ilmassa, vaan putoovat maahan. Silloin me sanomme, että sataa vettä. Joskus keväällä ja kesällä ilma lähellä maata on kylmempi kuin pilvissä; silloin vesipisarat matkalla maahan jäätyvät koviksi pyöreiksi *rakeiksi*.

Mutta millä tavalla vesi tulee niin korkealle ilmaan, kuin pilvet ovat? Me emme voi nähdä vettä, silloin kun se nousee ilmaan, sillä silloin se on näkymättömänä ja sanotaan *vesikaasuksi*. Vasta korkealla kylmässä ilmassa tämä kaasu muuttuu vesipisaroiksi, jotka muodostavat pilven.

Jos sinä kaadat vettä kuumille kiville saunassa, niin kivet aivan pian taas ovat kuivat. Samalla tavalla lämpimänä kesäpäivänä kalliot auringon paisteessa pian kuivuvat, jos ne olivat vähän märät; vesi katoaa niistä. Mihin vesi silloin joutuu? Se ei mene sisään kallioon eikä saunakiukaan kiviin, vaan se muuttuu näkymättömäksi vesikaasuksi ja poistuu ilmaan, jossa me siis emme voi nähdä sitä. Mutta jos saunassa viskataan paljon vettä kiville, niin vesikaasu muuttuu vesihöyryksi, joka näkyy, sillä se on aivan pieniä vesipisaroita. Sellaisen höyryn olette kyllä kaikki nähneet saunassa, silloin kun siinä kylvetään. — Myöskin olemme usein nähneet, että märät vaatteet kuivuvat ulkona, kun ne riippuvat nuorassa. Vesi, joka oli niissä, muuttuu vähitellen kaasuksi ja nousee ilmaan, eikä näy yhtään. Samalla tavalla nousee märästä maasta, järvien ja meren pinnalta vettä kaasuna ilmaan, ja tämä vesikaasu muuttuu sitten korkealla kylmässä ilmassa taas näkyväisiksi vesipisaroiksi, ja silloin pilvet syntyvät. Niistä vesi tulee sateena taas alas maahan, ja näin se kiertää vuosi vuodelta: sateena pilvistä maahan ja vähitellen maasta ylös pilviin kaasuna. — Kun talvella pilvet kulkevat oikein kylmässä ilmakerroksessa, niin vesikaasu ei muutu vedeksi, vaan kauniiksi lumihiuteiksi, jotka hiljaa laskeutuvat alas maahan.

Vesikaasu ei kuiteukaan aina nouse pilviin asti, ennenkuin se muuttuu vedeksi, vaan toisinaan se jo lähellä maata muuttuu *sumuksi*, joka myöskin on aivan pieniä, hienoja vesipisaroita. Sumu syntyy näin varsinkin soitten (nim. suo) ja muitten märkien paikkojen yli, joista on noussut paljon vesikaasua ilmaan päivällä. Kun sitten illalla ilma siellä muuttuu kylmemmäksi, niin näkymätön vesikaasu muuttuu näkyväisiksi vesipisaroiksi eli sumuksi, sillä kylmässä ilmassa ei voi olla niin paljon vesikaasua kuin lämpimässä ilmassa.

Näin tapahtuu samallaisia muutoksia alhaalla maassa ja korkealla ilmassa, jossa pilvet syntyvät ja sitten kulkevat, niinkuin tuulet niitä vievät. Jos ajattelevasti huomaat, mitä tapahtuu ympärilläsi, niin saat ehkä tietää vielä muitakin tapoja, joilla vesi muuttuu kaasuksi ja tämä kaasu taas vedeksi. Hauskaa on oppia vähäkin ymmärtämään, mikä tapahtuu luonnossa, sillä siinä kaikki on ylen viisaasti järjestetty.

Sanain selityksiä.

Katoaa, katosi, on kadonnut.

Aamulla taivas oli pilvinen, mutta nyt se on selkeä; pilvet ovat *kadonneet*. — Eilen panin kirjani lootaan, mutta nyt se on kadonnut; minä en näe sitä missään. — Vähä aikaa sitte näin ison linnun istuvan puussa, mutta nyt se on kadonnut; minä en tiedä, mihin se on lentänyt. — Kun aurinko paistaa lämpimästi keväällä, niin lumi vähitellen katoaa maasta, ja paljas maa näkyy.

Aksel ja Schana.

Lapsuudessani näin jo usein Huittisissa kansanpidoissa häissä, hautajaisissa ja lukukinkereillä kuuromykät sisarukset. Ensimmäisinä vuosina oli aina äiti heidän kanssaan, mutta sitten hän kuoli. Hän oli siltavoudin leski, pieni hiljainen mustiin puettu vanha nainen. Monet huolet olivat uurtaneet hänen kalpeita kasvojaan ja sanottiin että hän suri paljon sitä kuin kuuromykät lapsensa eivät saaneet kouluopetusta. Itse koetti hän kertoa heille Jumalasta ja Vapahtajasta ja vuosittain otti hän heidät mukaansa Herran Ehtoolliselle. He omistivat pienen punaiseksi maalatun rakennuksen Kannilan kylässä. Se oli niin kodikkaan näköinen silloin kuin sireenit ja omenapuut olivat kukoistuksessaan pienessä puutarhassa. Siellä yksinäisyydessä kahden kesken vanhentuivat Aksel ja Schana. Aksel oli paikkuusuutari ja erinomainen ampuja. Hän toi monta lintupaistia metsästä, sekä luvallisella että luvattomalla ajalla. Schana oli hyvin ahkera, hän kutoi ja ompeli, ruokki lehmää ja valmisti ruoan. Rehellisiä olivat he tavallaan eivätkä ottaneet mitään salaa naapureiltaan, mutta joskus kuin puut loppuivat ja lehmä oli ruoatta, kantoivat he kotiin mitä tarvitsivat ja sanoivat: „nyt otamme tämän“. Jos heiltä kiellettiin niin puhuivat he: „olkaa varoillanne me sytytämme tuleen koko kylän ja teidän talonne ensimmäiseksi. Sentähden annettiin heille mitä tarvitsivat, osaksi hyvyydestä. osaksi pelosta sillä ajateltiin: „Kuuromykät jotka eivät tiedä mitään Jumalasta ja laista, tekevät pahaa meille kaikille eikä kukaan voi heitä rangaista“. He olivat hyvin utelijaita ja juorusivat. Minä luulen että useimmat ihmiset kylässä ymmärsivät heidän selvää ja vilkasta, mutta rumaa viittoamistaan. Pitkät ajat he olivat hyviä ystäviä, auttoivat toisiaan aamusta iltaan. Mutta toisinaan riitelivät he ja silloin näkivät ja kuulivat naapurit heidän tappelevan haloilla ja kurikoilla. He eivät tietäneet raamatun ihania sanoja: „autuaat ovat rauhan tekijät, autuaat ovat hiljaiset“. Schana tuli usein minun kuuromykkäin-kouluuni ja oli hyvin iloinen kuin sai kupin kahvia koulun pienessä kyökissä. Oppilaat istuivat koulussa yksinkertaisten ristikkopöytien ääressä, jotka olivat asetetut hevosen kengän muotoon, niinkuin talonpojat käyttävät pidoissaan. Eräänä päivänä tuli vanha Schana, asettui keskelle lattiata, puisti nyrkkiään ja puhui kiukkuisesti: „hän tuolla“ — osottaen minua — „opettaa teille kumartamaan Jumalaa. Olkaa ahkeria ja nöyriä tyttöjä!“ Onneton, taitamaton vanha Schana hän kunnioitti Jumalaa omalla tavallaan. Nyt hän on kuollut. Ja Hän, joka armahtaa kaikkia, on tiettävästi valmistanut huoneen hänellekin taivaassa. Aksel on voimaton eikä tule toimeen yksinänsä. Häntä hoidetaan Huittisten vaivaistalossa. Hän paikkaa kenkiä ja kulkee yksinään metsissä silloin kuin jaksaa. Se on hänen viimeinen maallinen onnensa. Minä luulen että hänen sisarensa tiesi enemmän ijankaikkisesta elämästä kuin hän. Hän viittaili mielellään kuolevan äidin viimeisiä sanoja: „älä itke! Kun olet taistellut niinkuin minä, niin tapaa minun henkeni sinun henkesi Jumalan kirkkaassa taivaassa“. H. L.

Pakanat ja vialliset ihmiset.

Pakanalliset kansat ovat melkein aina kohdelleet sairaita ihmisiä pahasti. Pakanat eivät tunne Jumalan rakkautta. He eivät tiedä raamatun sanoja: Rakasta lähimäistäsi niinkuin itseäsi!“ Pakanat eivät ole tietäneet eivätkä tiedä että Kristus on kuollut ja kärsinyt kaikkein ihmisten syntein tähden: niin raajarikon kuin terveenkin, niin sokean kuin näkevänkin, niin kuuron kuin kuulevankin edestä. Useat pakanakansat luulivat ja luulevat vielä tänäkin päivänä että se ihminen, joka on viallinen: rampa, sokea tahi kuuro, on hyödytön ihminen täällä maailmassa. Sentähden he tappavatkin usein heidät. Jo paljon ennen Kristuksen syntymätä tunnemme me monen pakanakansan historiaa. Kreikkalaiset ja Roomalaiset ynnä monta muuta kansaa olivat jo satoja vuosia ennen Jesuksen syntymistä taitavia kaikissa asioissa. Heillä oli paperia, he taisivat kirjoittaa, he maalasivat kauniita kuvia, he veistivät mainioita kuvateoksia, rakensivat kauniita rakennuksia. Heidän keskuudessaan löytyi runoilijoita, laulajia, soittajia, tanssijoita y. m. Mutta heiltä puuttui kaikkein paras. He eivät tunteneet oikeata Jumalaa. Silloin heiltä puuttui myös *„lähimäisen rakkaus“*. Kun lapsi syntyi niin heti tarkastettiin se. Jos lapsi oli viallinen: rampa, sokea, kuuromykkä, tahi muuten kipeä ja heikko vietiin se johonkiu vuoren koloon kuolemaan tahi heitettiin jokeen. Samoin tehtiin jos se myöhemmällä ijällä sairastui. Krekan ja Rooman kansassa tuskin ta-

vattiinkaan viallista ihmistä. Tietysti siitä syystä, että kaikki vialliset jo lapsena hukutettiin. Semmoista tapahtuu vielä nytkin siellä missä on pakanoita. Intiassa ihmiset usein heittäytyvät Gangesvirtaan kun tulevat vanhoiksi ja heikoiksi. Samaan virtaan heitetään joka vuosi tuhansittain viallisia ihmisiä varsinkin lapsia. Moni kuuromykkä on tietysti myös sinne heitetty. Intialaiset ovat pakanoita. He pitävät Ganges virtaa pyhänä. He luulevat että joka siihen kuolee se tulee autuaaksi. Suomalaiset olivat myös ennen pakanoita. Meillä on eräs kirja nimeltä „Kalevala“, joka kertoo siitä miten suomalaiset elivät pakanuuden aikana. Tästä kirjasta eräästä paikasta me näemme että hekin kohtelivat tylysti heikkoja ja tuntemattomia lapsia. Viimeinen runo kertoo kuinka suomalaisten viisas, vaka, vanha Väinämöinen tuomitsee erään lapsen kuolemaan. Väinämöinen oli kutsuttu tutkimaan kahden viikon vanhaa lasta: onko lapsi jätettävä elämään tahi tapettava? Väinämöinen tuomitsee että lapsi pitää viedä suolle ja lyödä puulla päähän, siis tapettava. Vaikka tämä on satua, niin näyttää se meille että suomalaiset myöskin pakanuuden aikana murhasivat vialliset lapset. Näin tekevät pakanat. Kristityistä maista on monta pappia ja opettajaa opettamassa pakanoita tuntemaan Jumalaa. Heitä sanotaan lähetyssaarnaajiksi. Meidänkin maassa kootaan rahaa sitä varten että voidaan lähettää lähetyssaarnaajia pakanamaihin. Suomalaiset lähetyssaarnaajat opettavat etelä-Afrikan pakanoita. Sinunkin tulee sääliä ja surkutella pakanoita. Sinun pitää rukoilla pakanoiden edestä. Sinun pitää rukoilla että pakanat oppisivat tuntemaan Herran Jumalan että Hänen poikansa on vapahtanut pakanankin synnistä. Sinun pitää rukoilla että pakanat kohtelevat rakkaudella kuuromykkää veljeäsi ja sisartasi.

Satu puusta, joka tahtoi toisia lehtiä.

Metsässä seisoi puu, jolla ei ollut ollenkaan lehtiä. Se oli ylhäältä alas saakka puettuna pistäviin neulasiin. Kerran sanoi puu tovereillensa: „Kaikilla muilla puilla on kauniit lehdet, minulla vaan ilkeät neulaset. Eihän kukaan uskalla minuun koskeakaan. Voi jospa saisin itselleni lehdet kiiltävästä kullasta“.

Yöllä vaipui puu syvään uneen, ja herättyään huomasi hän itsellänsä olevan kauniit kultaiset lehdet. Sepä vasta kaunista oli. Iloissaan virkkoi hän: „Nytpä mahtava olen. Kultalehtiä ei ole ainoallakaan toisella puulla koko metsässä“.

Mutta ehtoolla kulki metsän läpi pitkäpartainen ukko, suuri säkki selässä. Hänpä näkee kultalehdet, poimii ne kaikki säkkiinsä ja menee tiehensä. Siinä puu nyt seisoo vaivainen alastomana.

Kiukuissaan haastaa hän: „Kuinka minua harmittaa, että kultalehteni olen menettänyt. Jospa vaan vielä uskaltaisin jotakin toivoa itselleni, niin toivoisinpa, että saisin uudet kirkkaimasta lasista leikatut lehdet“.

Tämän sanottuansa hän taas nukkuu, ja katso, kun hän aamulla herää, niin oksat loistavat kirkkaista lasilehdistä. Ja sekös taas komeata oli. „Nytpä vasta iloinen olen“, sanoi puu innossaan, „näin kirkkaasti ei välky yksikään toinen puu koko metsässä“.

Mutta päivällä tuli kova tuuliaispää, joka niin vihaisesti ravisteli puun oksia, että lasilehdet helisten toisiansa vastaan putosivat pieninä murusina maahan.

Suruissaan sanoi puu nyt: „Tuolla ovat nyt kaikki kauniit lasilehteni palaisina maassa, mutta toiset puut seisovat onnellisina, kauniisti puettuina viheriäisiin lehtiinsä kuin ennenkin. Voi jospa minullakin semmoiset olisi“.

Kun hän seuraavana aamuna unestaan heräsi, huomasi hän viimeisen toivonsa toteutuneeksi. Silloin hän hymyili ja sanoi: „Kas, nyt on minullakin viheriät lehdet, nyt ei minun tarvitse hävetä“.

Mutta eipä aikaakaan niin tulee vanha vuohi juosten metsään. Ja se kun näkee nuo vasta kasvaneet, tuoreet lehdet, niin heti syöpi ne suuhunsa oksineen päivineen.

Nytpä siis puu parka vasta hävitetty oli. Alla päin sanoo se: „En enää tahdo lehtiä ollenkaan, en viheriäisiä, en keltaisia enkä punaisia. Kunpa vaan saisin neulaseni takaisin, niinkuin minulla ennen oli, niin olisin tyytyväinen“.

Murheissansa hän viimein vaipui uneen ja murheellisena hän heräsikin. Mutta kun hän katseli itseänsä, rupesi hän hymyilemään niin makeasti, sillä hän oli saanut neulasensa takaisin. Toiset puut nauroivat hänelle, mutta ei hän nyt heidän pilkastaan välittänyt.

Ja siellä se puu nyt seisoo metsässä niin tyytyväisenä hymyillen, ylhäältä alas asti neulasiinsa puettuna. Meneppä metsään, niin saat sen itse nähdä. Mutta älä kajoo siihen — se pistää.

Martti Kitunen.

Suomalaiset ovat aina pitäneet miehen työnä väkevien petojen tappamisen. Senvuoksi ovatkin he pitäneet karhua suuressa kunniassa niinkuin arvollista vastustajata ainakin, ja kun karhu kaadetaan, on metsästäjillä tapana viettää suurella komeudella sen peijaisia. Kuollutta karhua tervehdittiin vanhoissa lauluissa hellimmillä lempinimillä: metsän kulta ja hopea, metsän omena, metsän kaunis mesikämmen. Ja metsästäjät ylistivät pidoissa sen syntyä, sen urotöitä ja sen kunniallista kuolemaa.

Kitusen maalla Virroilla, Pohjanmaan rajalla, oli eräällä talonpojalla kuusi poikaa. Viisi oli isoa ja voimakasta, jonka vuoksi he seurasivat isäänsä työssä, mutta vanhin, jonka nimi oli Martti, oli lapsena pieni ja heikko. Hän sai olla omissa valloissaan, kulkea pyssy olalla metsässä ja ampua metsoja, teeriä ja pyitä, joita muut mielellään söivät. Tästä tottui Martti sukkelaksi, tarkkasilmäiseksi, vakavakätiseksi ja rohkeamieliseksi pyssymieheksi. Eräänä aamuna myöhään syksyllä, kun hän oli kuudentoista vuotias, kohtasi hän yhtäkkiä ison karhun metsäpolulla. Talvi-unelias karhu, joka ei ollenkaan pitänyt hoikkaa poikaa kunniassa, tuli muristen kahdella jalalla häntä vastaan, niinkuin olisi mielinyt sanoa: pois tieltä poikakääpiö. Tämä Marttia vihastutti. Hän tähtäsi tarkalla luotipyssyllään, pamaus kuului ja — karhu hyppäsi, sydämmeen haavoitettuna, ainakin kolme kyynärää korkealle hirmuisesti ärjyen. Sen perästä se kaatui kuolleena maahan. Nyt vasta pelästyi Martti ja kiipesi puuhun; mutta karhu makasi paikoillaan, ja hengästyksissään juoksi poika taloon ilmoittamaan tapausta. Siellä ei ollut ensin kukaan uskoa häntä; kuitenkin sai hän isänsä hevosen ja reen. Suurella vaivalla vedettiin nyt raskas otus metsästä kotiin, ja siitä päivästä asti nimitettiin pientä Marttia „urhoolliseksi pojaksi“.

Martti Kitusesta rupesi pian maine kertomaan, että hän oli paras ampuja ja paras pyssyseppä kotitienoillaan. Hänen uhkayrityksensä täyttäisivät kokonaisen kirjan. Kerran hiihti hän metsoja

ampumaan Keuruulle asti ja kuuli että siellä Liukon korvessa oli karhuja. Oli maaliskuu kulumassa. Martti otti kanssansa kaksi kumppania, ja eräs ukko oli oppaana, Mutta tie oli pitkä, ukko väsyi, kääntyi takaisin ja nauroi sellaisille hupsuille, jotka ottivat nähdäkseen näin tarpeetonta vaivaa. Vähän aikaa sen jälkeen tulivat nämä kolme pyssymiestä karhun pesälle ja näkivät kolme aika kontiota sangen mukavasti siellä loikovan. Heti pidettiin sotaneuvotteluà: jokainen mies otti karhun osalleen. Martti ampui ensimmäisen ja lisäksi seitsemän poikaa, kumppanit kaatoivat toiset, ja seuraavana päivänä raastettiin kymmenen kuollutta karhua Liukon taloon. Nyt ei ukko enää nauranutkaan; hän luuli täydellä todella, että Martti Kitunen oli tietäjä.

Karhun oli usein tapana käydä vieraisilla talonpoikain halmeissa ja syödä ahmia paraillaan kypsyvätä ruista. Martti oli halukas näkemään, miten tämä tapahtui, ja kiipesi eräänä kesäiltana petäjään, joka oli halmeen vieressä. Karhu tulikin tapansa mukaan, nuuski ensin varovasti kaikki lähipaikat, mutta ei löytänyt luulonalaisia jälkiä, ja meni rukiin keskelle. Martti kapusi alas puusta, hiipi hiljaa karhun jälessä ja laukaisi kaksi kuulaa karhun selkään. Ärjyen hyppäsi karhu ilmaan, Martti heittäysi maahan pitkäkseen, kontio juoksi hänen ylitsensä pysähtymättä. Seuraavana päivänä löydettiin kontio pahasti haavoitettuna metsästä ja joutui ampujan saaliiksi.

Martti Kitusella oli tapana ampua karhuja myöskin lavalta. Tällainen rakennetaan metsään likelle sitä paikkaa, jossa karhu on kaatanut jonkun lehmän, sillä kontio tulee tavallisesti kolmantena yönä takaisin syömään paistiaan useissa aterioissa. Silloin asettuu kaksi pyssymiestä vartioimaan lavalle, ja kolmas kävelee poispäin, tervatut kengät jalassa. Sillä karhu on niin viisas, että se kaihek-suu kaikkia askeleita, jotka tulevat paikalle, mutta kun se näkee toisia askeleita johtavan pois paikalta, luulee se olevansa turvallisna. Ja silloin se pian saapi luotia turkkiinsa. Muutoin kantaa se kuolleen lehmän suohon kaivaa kuopan ja tallettaa paistinsa sammalten alla tulevaksi kerraksi.

Sota karhuja vastaan oli usein hyvin vaarallinen, ja kolme kertaa haavoittui Kitunen pahasti. Ensimmäisellä kerralla löi karhu hänet kumoon lumihankeen ja puri häntä päähän, kunnes Kitunen sai veitsen laukustaan ja surmasi sillä vihollisensa. Toisella ker-

ralla kiipesi hän puuhun, mutta karhu veti häntä koivista ja pureskeli hänen jalkojansa. Silloin putosi Kitunen suoraan karhun selkään, tarttui sen turkkiin ja kiljasi: hoi, eteenpäin. Tästä säikähti karhu niin, että laukkasi ratsastajansa kanssa metsään, mutta Kitunen hyppäsi selästä maahan, ja muutamain hetkien perästä ampuivat veljet karhun. Kolmannella kerralla ei ottanut Kitusen pyssy tulta, kun karhu hyökkäsi maalle pesästään. Kitunen löi sitä pyssyn perällä korvalle, mutta kun tästä ei ollut apua, pisti hän oikean kätensä karhun avonaiseen kurkkuun. Karhu puri käden pahaksi, mutta hätäytyi samassa, ja toiset pyytäjät ampuivat sen.

Martti Kitunen ampui 74 vuoden vanhana viimeisen karhunsa Laukkaassa. Hän oli silloin kaatanut yhteensä 198 täysikasvuista karhua, paitsi karhunpoikia niin monta, ettei niiden lukuakaan muistanut. Silloin hän jo oli niin vanha, ettei enää nähnyt tarkkaan tähdätä, ja eli vielä 11 vuotta maanviljelijänä ja kalastajana hyvällä maatilallaan Virroilla ja kuoli vuonna 1833, 86 vuoden vanhana. Tämä mainio karhun-ampuja oli lempeäluontoinen, ilomielinen ja jumalinen mies, erinomaisen kohtuullinen ja ahkera ja kaikkien suosittu, jotka hänet tunsivat. Hän oli elänyt onnellisena 60 vuotta vaimonsa kanssa ja kiikutteli lastensa lastenlapsia niinkuin karhunpoikia polvillaan.

Älkää unhoittako mitä koulussa olette oppineet!

Löytyy useita kuuromykkiä, jotka ovat unhoittaneet paljon mitä koulussa on opittu. Toiset ovat unhoittaneet jo paljon muutamia vuosia sen jälkeen kuin ovat koulusta päässeet. Kohtasin kerran vanhan puoleisen miehen, joka ei enään taitanut kirjoittaa kaikkia kirjaimiakaan. Mies oli silloin työssä Sortavalassa. Hän oli ensimmäisiä oppilaita Turun kuuromykkäin koulusta. On kuuromykkiä, jotka ovat unhoittaneet paljon sanoja. Kun he kirjoittavat tai puhuvat niin he eivät muista sanoja, tahi panevat aivan väärän sanan sen sijalle. Silloin on heitä vaikea ymmärtää, tahi ei ymmärretä ollenkaan. Kielimuotoja unhoittavat kuuromykät hyvin paljon. Esimerkiksi kirjoittaa eräs kuuromykkä näin: „minä pyydän nöyremmäästä että olette niin hyvät ja lähetätte kuuromykkii lehe minä . . . .“, kun pitäisi olla: minä pyydän nöyrimmästi että olette hyvä ja lähetätte kuuromykkäin lehden minulle. Samoin on moni unhoittanut lauseiden rakennuksen. Siihen on monta syytä, että kuuromykät unhoittavat kielen. Kun kuuromykkä koulusta päästyään tulee kotipaikalleen niin hän ei paljon puhu eli kirjoita kuuleville. Hän vaan viittailee. Silloin unhoittuu häneltä kielen käyttäminen. Tahi ei kukaan kuuleva ihminen kehtaa hänen kanssaan puhella ja kirjoitella. Kuuromykkä saa yksinään olla ja tehdä työtä. On luonnollista silloin että mykkä unhoittaa paljon siitä mitä hänelle on opetettu. Nekin kuuromykät, jotka jälkeen kouluajan joutuvat semmoiseen paikkaan, jossa on paljon toisia kuuromykkiä voivat unhoittaa kielen käyttämistä. Kun he vaan viittailevat toinen toisensa kanssa eivätkä puhu tahi kirjoita, niin unohtuvat sanat, kielimuodot ja lauseet vähän kerrassaan. He eivät sitten enään taidakaan ymmärtää kuulevia ihmisiä eikä ymmärtää silloin kun he lukevat kirjoista. Moni kuuromykkä on huolimaton, sentähden unohtuu häneltä paljon. Hän ei tahdokaan puhua; hän viittailee vaan. Hän ei lue kirjoja. Kun lukee kirjoja niin se on sama kuin puhuu toisen ihmisen kanssa. Silloin muistuu mieleen mitä on opetettu, vieläpä oppii uuttakin. Usealla kuuromykällä ei ole kirjoja kotonaan, se on ikävä. Mutta silloin pitää etsiä ja pyytää kirjoja muilta ihmisiltä.

Kuuromykkäin tulee koulusta päästyäänkin vielä oppia eikä suinkaan unhoittaa opittua. Teidän pitää puhua kuulevain kanssa. Jos te puhutte väärin ja he opettavat teitä puhumaan oikein niin teidän pitää muistaa se ja ottaa vaarin. Älkää istuko iltaisin yksinään tuvan penkillä kädet ristissä. Silloin kuin on aikaa ettekä ole väsyneitä, niin lukekaa kirjoja. Jos ette kaikkia ymmärä, niin kysykää kuulevilta ihmisiltä, isältänne tai äidiltänne, eli sisareltanne tahi veljeltänne, kuka vaan mieluummin teitä neuvoo. Ahkera ja huolellinen tekee niin. Lukekaa niitä kirjoja useasti mitä olette koulusta saaneet. Teidän pitäisi usein muistella kielimuotoja y. m. niistä vihoista, joita itse olette koulussa kirjoittaneet. Koulukirjoja ja vanhoja vihkoja ei pitäisi hukata. (Jatket.)

Pieniä tietoja.

— **Kuuromykkäinkoulut.** *Turun puhekoulussa* on 70 oppilasta ja kuusi luokkaa (Niinkuin tiedämme tulee Turun puhekoulu 8 luokkaiseksi). Kouhuun pyrkijöitä oli 57 oppilasta, joista hyljättiin 42 ja 15 otettiin I:selle luokalle. Hyljätyistä oli 25 kouluijässä olevaa lasta ja 17 yli-ikäistä. Turun *kirjoituskoulussa* on 24 oppilasta. — *Kuopion kuuromyk. koulussa* on 96 oppilasta. Näistä on 16 uutta oppilasta. Kouluun on tänä vnonna pyrkinyt kaikkiaan 53 oppilasta, joista 40 on parhaassa koulu-ijässä 2 alaikäistä ja 11 yli-ikäistä. Nämäkin numerot todistavat taas kuinka tärkeätä olisi perustaa uusia kuuromykkäin kouluja. Naistä kahteen kouluun pyrkivistä on täytynyt hyljätä parhaassa koulu-ijässä olevia lapsia 48, sitä melkein sama määrä yli-ikäisiä, jotka myöskin tarvitsevat kouluopetusta. — Mikkelin kuuromyk. koulusta siirrettiin 2 oppilasta Kuopion kouluun. Nämät olivat myöhemmällä ijällä tulleet kuuromykiksi. Heillä on vielä paljon puhejäännöksiä muistissa. Kuopion koulusta siirrettiin taas 1 oppilas Mikkelin kouluun. Pojalla on suulaki halki niin on häntä mahdoton semmoisenaan opettaa puhumaan.

— **Kuopion kuuromyk. koulun** uusi asumalaitos on nyt jo niin valmistunut että 2 päivä syyskuuta voitiin jo ruveta siellä työskentelemään. Saman koulun tämän lukuvuoden (1897—98) menoarvio 53,000 markkaa on vahvistettu.

— **Uusia opettajia.** Herra J. E. Pesonen ja neiti S. Liljefors suorittivat viime kuulla tutkinnot Kuopiossa vakinaisia opettajavirkoja varten kuuromykkäin koulussa. Samoin ovat suorittaneeet Jyväskylässä tutkinnot yli-ikäisten koulua varten neidit Kahelin ja Koskinen. Kuopion sokeain koulussa suorittivat tutkinnot neidit Lydia Vikman ja A. Kansanen.

— **Neiti Selma Åkerstedtin hautaus** tapahtui viime kuun 7 päivänä. Surusaattoon yhtyi suuri joukko vainajan sukulaisia ja ystäviä, hänen entisiä oppilaitaan Porvoosta ja Helsingistä ynnä nykyiset Porvoon kuutomykkäkoulun oppilaat ja opettajat. Liikuttavin sanoin puhui ensin pastori K. A. Åberg, joka siunasi myös haudan, vainajan työstä ja ihmisystävällisyydestä. Ennen ja jälkeen siunausta laulettiin: „Mä kuljen kohti kuolemaa“ ja „Hiljaa ja hiljaa“. Useita seppeleitä laskettiin haudalle. Opettaja kumppanien puolesta laski seppeleen maisteri O. Vichmann, joka myös puhui vainajan työstä kuuromykkäin opettajana ja kasvattajana. Monta muuta seppelettä laskettiin vielä hautaan. — Valokuvia neiti Åkerstedtin haudasta saapi ostaa valokuvaaja N. Linséniltä Porvoosta. Ne maksavat 1 mk. 50 p. kappale.

— **Aistivialliskoulujen opettajain kokous** pidetään ensi kesänä Heinäkuussa Tanskassa Köpenhaminassa. Siihen ottavat osaa Tanskalaiset, Ruot-salaiset ja Norjalaiset, myöskin Suomen Aistivialliskoulujen opettajia on kutsuttu.

— **Mykkä saanut puhelahjan.** Mielivikainen ja mykkä mies nimeltä Heikki Antinpoika Puitti katosi Kiimingistä oli jo useampia päiviä kateessa. Viimein tämän kuun 3 p. hän tavattiin Tannilan kylästä Iin pitäjästä 11:n peninkulman päästä. Hän lähetettiin kotiin. Nyt hän osasi puhua ja kertoi olleensa useampia päiviä ilman ruuatta. Nälkä ja hätä antoi siis miehelle, joka noin kolme vuotta oli ollut mykkä, puhelahjan takaisin. Heikki Puitti on 25 vuoden vanha. — Kaiku.

— **Johtaja K. Killinen** oli tämän kuun 9 ja 10 päivä Mikkelissä. Hän katseli lauantai-päivänä Mikkelin k:myk. koulussa opetusta ja asuntolaitosta y. m.

— **Hra A. Tallroth** kävi tämän kuun 28 p. Tampereella Selinin kivennäistehdasta katsomassa.

— **Tietoja kuuromykistä.** Kuuromykkä suutari Gabriel Gynther Ristiinasta on muuttanut Helsinkiin. Gynther on työssä suutari Reinikaisella.

— **Kihloihin** ovat menneet tämän kuun 8 p. lutherilaisen kirkon palvelijatar kuuromykkä Maria Eklund ja kuuromykkä suutarimestari Heikki Helin Tampereelta.

— **Kuuromykkäin opettajat.** Senaatti on myöntänyt Turun kuuromyk. koulun opettajalle maisteri K. E. Kahvalle 700 mk. Maisteri Kahvan tulee seurata kuuromyk. opetusta 6 viikkoa Saksassa, Sveitsissä ja Itävallassa. Samoin Porvoon koulun opettajalle neiti E. Serenius'elle 500 mk. Neiti Serenius kuuntelee 6 viikkoa kuuromyk. opetusta Ruotsissa ja Tanskassa.

— **Ensimmäisen kuuromykkäin koulun perustajan K. O. Malmin** oppilaita elää vielä. Niistä ovat kuuromykkäopettaja Fritz Hirn ja rouvansa, neidet Amanda Avellan ja Lotta Forsman, suutarin leski Ek, nikkari Mattsson ja suutari Beuerman Turussa. — Suutari Bernström ja vaimonsa, neiti Lindeqvist, maalari Paananen ja suutari Nordström Helsingissä. — Neidet Lena Antman ja Lotti Idström Porvoossa. — Opettajan leski Elise Eklund Pietarsaaressa ja on muutamia Tampereella.

— **Helsingin kuuromykkäin yhdistyksen** sunnuntaikouluun on otettu opettajattareksi neiti Gerda Tallroth neiti Tekla Roschierin sijaan sekä teentarjousjohtajattareksi Maria Sihvola rouva Lindströmin sijaan, joka on sitä hoitanut 2 vuotta.

— **Useampia kuuromykkiä samoissa töissä.** Turussa Bomanin puuseppätehtaalla on 12 kuuromykkää, joista 2 puunleikkaajaa ja 1 sorvari. Rettigin tupakkatehtaalla 5 kuuromykkää (tyttöä) ja Petreliuksen paitatehtaalla 3 k. m. (tyttöä) ja Waasassa on Waasan puuvillatehtaalla 8 kuuromykkää.

— **Waasaan** aijotaan perustaa kuuromykkäin yhdistys tänä syksynä.

— **Turun kuuromykkäin koulun** läpi käynyt kuuromykkä Karl Ahlman on tullut oppilaaksi kuvanveistäjä Tallrothin sementti- ja kipsivalimoon Waasassa.

— **Ruotsin kuninkaan riemujuhlassa näyttelyaikana** Tukholmassa on kuuromykkä nikkari Hjalmar Westling Helsingistä käynyt.

— **Paljon sokeita.** Vaivaishoidossa oli v. 1894 maassamme 2,401 sokeaa, joista Kuopion läänin osalle tuli 418, Hämeen läänin 362, Oulun läänin 217, Turun ja Porin läänin 333, Waasan 295, Wiipurin 282, Mikkelin 235 ja Uudenmaan läänin 149. Että yleinen saunaaminen ja körttiläisten siniväri ovat edistäneet sokeutta, voi siitä huomata, että sokeitten luku on verrattain suuri juuri sellaisilla paikkakunnilla missä tällaisia syitä on olemassa. Etenkin on kaupungeissa ja ruotsalaisilla rannikkoseuduilla vähän sokeita kun sen sijaan sisämaassa tapaa seutuja, joilla mainitut syyt käyvät käsi kädessä. Kun esim. Kuopion maaseurakunnassa oli 96 sokeaa, Tuusniemellä 52, Juvalla 35, Ilomantsissa 30, Jousassa 30, Hartolassa 27, Kauhavalla 31, Ruovedellä 32, oli niitä vaivaishoidossa Kirkkonummella 1, Espoossa 1, Mustasaaressa 2, Kokkolan maaseurakunnassa 1, Alavieskassa 0, Oulussa 2 j. n. e. Vaikkeivät mainitut luvut voikaan olla täydellisiä, kun sokeita on ulkopuolellakin vaivaishoitoa, on kuitenkin selvä asia, että sokeus saadaan suvuttain, ja että silmiä pilataan enimmän huonon hoidon kautta. Melkoinen kulunki saadaan tästäkin huolettomuudesta vaivaishoidonkin laskuun, jos ei työvoiman menetystä otettaisikaan lukuun. — U. S.

— **Kirjeenvaihtoa.** K. Ahlman Waasassa, tilauksenne ja postimerkit olemme saaneet, kiitos!

HUOM.! Kuuromykkäin ilmoituksista „Kuuromykkäin lehdessä“ ei oteta maksua.

Sisällys: Samuel Heinicke. — Raamatun lukeminen. — Pilvistä. — Aksel ja Schana. — Pakanat ja vialliset ihmiset. — Satu puusta, joka tahtoi toisia lehtiä. — Martti Kitunen. — Älkää unhoittako, mitä koulussa olette oppineet! — Pieniä tietoja.

Mikkelissä, Aleks. Kasurisen kirjapainossa, 1897.